Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (drugi senat)

z dne 24. septembra 2019*

„Predhodno odločanje – Nujni postopek predhodnega odločanja – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Direktiva (EU) 2016/343 – Člen 7(4) – Krepitev nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitev pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku – Pravica do molka in pravica posameznika, da ne izpove zoper sebe – Sporazum, sklenjen med državnim tožilcem in storilcem kaznivega dejanja – Odobritev takega sporazuma s strani sodišča – Pogoj – Soglasje drugih obdolžencev – Listina Evropske unije o temeljnih pravicah – Neuporaba“

V zadevi C-467/19 PPU,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) s sklepom z dne 19. junija 2019, ki je na Sodišče prispel 19. junija 2019, v kazenskem postopku zoper

**QR,**

ob udeležbi

**Spetsializirana prokuratura,**

**YM,**

**ZK,**

**HD,**

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Arabadjiev, predsednik senata, T. von Danwitz, C. Vajda (poročevalec), P. G. Xuereb in A. Kumin, sodniki,

generalni pravobranilec: G. Hogan,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi predloga predložitvenega sodišča z dne 19. junija 2019, ki je na Sodišče prispel 19. junija 2019, naj se predlog za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 107 Poslovnika Sodišča obravnava po nujnem postopku,

na podlagi sklepa drugega senata z dne 10. julija 2019, da se temu predlogu ugodi,

sprejema naslednji

* Jezik postopka: bolgarščina.

## Sklep

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 7(4) Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL 2016, L 65, str. 1), razlago členov 47 in 52 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) ter razlago načel učinkovitosti in enakega obravnavanja.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka zoper štiri bolgarske državljane, osebe QR, YM, ZK in HD, v zvezi z njihovim sodelovanjem v organizirani hudodelski združbi.

## Pravni okvir

### *Pravo Unije*

#### *Listina*

3 Člen 20 Listine, naslovljen „Enakost pred zakonom“, določa:

„Pred zakonom so vsi enaki.“

4 Člen 51 Listine, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju meja pristojnosti Unije, ki so ji dodeljene v Pogodbah.

2. Ta listina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije niti ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije in ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v Pogodbah.“

#### *Direktiva 2016/343*

5 V uvodni izjavi 9 Direktive 2016/343 je navedeno:

„Namen te direktive je okrepiti pravico do poštenega sojenja v kazenskem postopku z določitvijo skupnih minimalnih pravil glede nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in pravice biti navzoč na sojenju.“

6 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet urejanja“, določa:

„Ta direktiva določa skupna minimalna pravila o:

(a) nekaterih vidikih domneve nedolžnosti v kazenskem postopku;

(b) pravici biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku.“

7 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„Ta direktiva se uporablja za fizične osebe, ki so osumljene ali obdolžene v kazenskem postopku. Uporablja se v vseh fazah kazenskega postopka, od trenutka, ko je oseba osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja ali domnevnega kaznivega dejanja, dokler odločba o končni ugotovitvi, ali je ta oseba storila zadevno kaznivo dejanje, ne postane pravnomočna.“

8 Člen 7 zadevne direktive, naslovljen „Pravica do molka in pravica posameznika, da ne izpove zoper sebe“, v odstavku 4 določa:

„Države članice lahko sodnim organom dovolijo, da pri izrekanju sankcij upoštevajo sodelovanje osumljenih in obdolženih oseb.“

***Bolgarsko pravo***

9 Člen 381 Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku, v nadaljevanju: NPK), naslovljen „Sporazum o kazni v okviru predhodne faze kazenskega postopka“, v odstavkih od 1 do 6 določa, da če obdolženec po končani preiskavi prizna krivdo, lahko z državnim tožilcem preko svojega zagovornika pisno sklene sporazum o naložitvi dogovorjene kazni. S takim sporazumom obdolženec prizna krivdo, se odreče rednemu kazenskemu postopku in soglaša s tem, da se mu naloži določena sankcija. Tako naložena sankcija je vedno milejša od tiste, na katero bi bil obdolženec obsojen na podlagi rednega postopka.

10 Člen 381(7) NPK določa:

„Kadar postopek zadeva več oseb […], lahko sporazum sklenejo nekatere od njih […]“

11 Člen 382 NPK, naslovljen „Sklep sodišča o sporazumu“, določa:

„1. Državni tožilec predloži sporazum pristojnemu sodišču prve stopnje takoj po tem, ko je sestavljen, sočasno z zadevo.

[…]

5. Sodišče lahko predlaga spremembe sporazuma, ki se obravnavajo skupaj z državnim tožilcem in zagovornikom. Obdolženec se izjavi zadnji.

6. Vsebina končnega sporazuma, ki ga podpišejo državni tožilec, zagovornik in obdolženec, se vloži v spis sodišča.

7. Sodišče odobri sporazum, če ta ni v nasprotju z zakonom in moralnimi načeli.

8. Če sodišče sporazuma ne odobri, zadevo vrne državnemu tožilcu. V tem primeru priznanja obdolženca […] nimajo dokazne vrednosti. […]“

12 Člen 383 NPK, naslovljen „Posledice sporazuma o kazni“, določa, da ima sporazum, ki ga odobri sodišče, učinke pravnomočne sodbe.

13 Člen 384 NPK, naslovljen „Sporazum o kazni v okviru sodnega postopka“, določa:

„1. […] sodišče lahko odobri sporazum o naložitvi dogovorjene kazni po začetku sodnega postopka […]

[…]

3. V teh primerih se sporazum o naložitvi dogovorjene kazni odobri šele po pridobitvi soglasja vseh strank.“

## Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

14 Iz predložitvenega sklepa je razvidno, da je Spetsializirana prokuratura (specializirano državno tožilstvo, Bolgarija) začelo kazenski pregon zoper štiri osebe, in sicer zoper QR, YM, ZK in HD, ter da je vložilo obtožnico pri Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija).

15 Oseba QR je obdolžena vodenja hudodelske združbe, organizirane z namenom storitve kaznivih dejanj oderuštva in izsiljevanja. Preostale tri osebe so obdolžene sodelovanja v tej organizirani hudodelski združbi.

16 Oseba QR je obdolžena tudi storitve štirih kaznivih dejanj izsiljevanja. Prvo dejanje izsiljevanja naj bi storila skupaj z osebo HD, drugo skupaj z osebama ZK in HD, tretje sama ter četrto skupaj z osebama YM in ZK. Za te štiri primere se je zatrjevalo, da so bila izsiljevanja storjena v imenu zadevne organizirane hudodelske združbe.

17 Oseba QR je priznala krivdo v zvezi z vsemi temi obtožbami. Njen zagovornik in državni tožilec sta sklenila pisni sporazum, v skladu s katerim ji bo naložena milejša kazen od tiste, ki je določena z zakonom. Ker je oseba QR soglašala s tem sporazumom, so ga državni tožilec, oseba QR in njen zagovornik podpisali.

18 Oseba YM in njen zagovornik nista soglašala s sklenitvijo tega sporazuma in sta ji nasprotovala. Oseba ZK in njen zagovornik sta menila, da ni treba dati ali zavrniti soglasja k sklenitvi navedenega sporazuma, saj njegova sklenitev ni mogoča zaradi nasprotovanja osebe YM. Oseba HD in njen zagovornik v zvezi s tem nista dala izjave.

19 V skladu z nacionalnimi postopkovnimi pravili je bil zadevni sporazum predložen v odobritev predložitvenemu sodišču. To pojasnjuje, da lahko pristojno sodišče tak sporazum, če se ta sklene v sodni fazi kazenskega postopka in v položaju, v katerem je obdolženih več oseb, odobri šele po pridobitvi soglasja vseh strank. V zvezi s tem pojasnjuje, da se je ta zahteva v nekaterih odločbah Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija) jezikovno razlagala tako, da je treba za odobritev takega sporazuma pridobiti soglasje vseh oseb, ki so obdolžene v kazenskem postopku.

20 Predložitveno sodišče meni, da okoliščina, da obdolženec soglaša s tem, da soobdolženec sklene sporazum o naložitvi dogovorjene kazni, povečuje verjetnost, da se bo postopek zoper tega obdolženca končal z obsodilno sodbo. Na eni strani naj bi soobdolženec, ko sklene tak sporazum, zaradi tega postal priča v postopku, ki lahko daje izjave, s katerimi škoduje drugim obdolžencem. Na drugi strani naj bi iz dela nacionalne sodne prakse izhajalo, da se tak sporazum šteje za sodni akt zoper vse obdolžence, s katerim se dokončno vsebinsko odloči o zadevi.

21 Vendar se predložitveno sodišče sprašuje o skladnosti zahteve po pridobitvi soglasja vseh obdolžencev s členom 7(4) Direktive 2016/343, členom 47, prvi in drugi odstavek, in členom 52(1) Listine ter z načeloma učinkovitosti in enakega obravnavanja.

22 V teh okoliščinah je Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je zadevna sodna praksa, ki se nanaša na nacionalni zakon o odobritvi – s strani sodišča – sporazuma o naložitvi dogovorjene kazni, sklenjenega med tožilstvom in obrambo, ki kot pogoj za odobritev takega sporazuma določa soglasje drugih obdolžencev in v skladu s katerim je navedeno soglasje nujno le med sodno fazo postopka, v skladu s členom 7(4) Direktive 2016/343, členom 47 in členom 52 Listine ter načeloma učinkovitosti in enakopravnosti?“

## Nujni postopek predhodnega odločanja

23 Predložitveno sodišče je predlagalo, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja iz člena 107 Poslovnika Sodišča.

24 V utemeljitev svojega predloga je zlasti navedlo, da je bil zoper osebo QR odrejen pripor in da je to, ali bo ostala v priporu, odvisno od odgovora na postavljeno vprašanje, ker brez odgovora Sodišča ne more odločiti o sporazumu iz postopka v glavni stvari, ki določa znižano zaporno kazen.

25 V zvezi s tem je treba poudariti, prvič, da se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe nanaša na razlago Direktive 2016/343, ki spada pod naslov V tretjega dela Pogodbe DEU, povezan z območjem svobode, varnosti in pravice. Zato se navedeni predlog lahko obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja iz člena 23a Statuta Sodišča Evropske unije in člena 107 njegovega poslovnika.

26 Drugič, kar zadeva merilo v zvezi z nujnostjo, je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča upoštevati okoliščino, da je zadevni osebi iz postopka v glavni stvari trenutno odvzeta prostost in da je nadaljevanje njenega pripora odvisno od rešitve spora o glavni stvari (sodba z dne 27. maja 2019, OG in PI (Državni tožilstvi v Lübecku in Zwickauu), C-508/18 in C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, točka 38 in navedena sodna praksa). V obravnavanem primeru je iz elementov iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da je bila osebi QR odvzeta prostost in da je nadaljevanje njenega pripora odvisno od rešitve spora o glavni stvari.

27 V teh okoliščinah je drugi senat Sodišča 10. julija 2019 na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca sklenil, da ugodi predlogu predložitvenega sodišča, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja.

## Vprašanje za predhodno odločanje

28 Če je iz sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen je odgovor na vprašanje za predhodno odločanje, ali če ta odgovor ne dopušča nobenega razumnega dvoma, lahko Sodišče na podlagi člena 99 svojega poslovnika na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom.

29 To določbo je treba uporabiti v okviru tega predloga za sprejetje predhodne odločbe.

30 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7(4) Direktive 2016/343, člen 47, prvi in drugi odstavek, ter člen 52(1) Listine ter načelo učinkovitosti in načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 20 Listine, razlagati tako, da nasprotujejo temu, da je odobritev, ki jo da sodišče glede sporazuma o naložitvi dogovorjene kazni, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki ga skleneta oseba, obdolžena sodelovanja v hudodelski združbi, in državni tožilec, pogojena s tem, da druge osebe, obdolžene sodelovanja v tej hudodelski združbi, soglašajo s sklenitvijo tega sporazuma.

31 V zvezi s tem je treba poudariti, da se Direktiva 2016/343 v skladu z njenim členom 2 uporablja za fizične osebe, ki so osumljene ali obdolžene v kazenskem postopku. Uporablja se v vseh fazah kazenskega postopka, od trenutka, ko je oseba osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja ali domnevnega kaznivega dejanja, dokler odločba o končni ugotovitvi, ali je ta oseba storila zadevno kaznivo dejanje, ne postane pravnomočna. Iz predložitvenega sklepa pa je razvidno, da so štirje obdolženci iz postopka v glavni stvari obdolženi v kazenskem postopku in da odločba o končni ugotovitvi, ali so krivi zadevnega kaznivega dejanja, še ni bila sprejeta.

32 V okviru tega je treba spomniti, da je predmet Direktive 2016/343, kot je razvidno iz njene uvodne izjave 9 in njenega člena 1, določiti skupna minimalna pravila, ki se uporabljajo v kazenskih postopkih glede nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in pravice biti navzoč na sojenju (sodba z dne 5. septembra 2019, AH in drugi (Domneva nedolžnosti), C-377/18, EU:C:2019:670, točka 38 in navedena sodna praksa).

33 Tako člen 7 Direktive 2016/343 določa nekatera skupna pravila, ki urejajo pravico do molka in pravico posameznika, da ne izpove zoper sebe. V tem okviru je v odstavku 4 tega člena 7 navedeno, da lahko države članice sodnim organom dovolijo, da pri izrekanju sankcij upoštevajo sodelovanje osumljenih in obdolženih oseb.

34 Z zadnjenavedeno določbo je torej v okviru pravice do molka in pravice posameznika, da ne izpove zoper sebe, za države članice pridržana zgolj možnost, da sodnim organom dovolijo, da pri izrekanju sankcij upoštevajo sodelovanje obdolžencev. Ker se z navedeno določbo državam članicam ne nalaga nobena obveznost, da zagotovijo, da ti organi upoštevajo to sodelovanje, se torej z njo obdolžencu ne podeljuje nobena pravica, da v primeru sodelovanja s sodnimi organi doseže znižano kazen, na primer s sklenitvijo sporazuma z državnim tožilcem, v katerem ta obdolženec prizna krivdo.

35 Poleg tega člen 7(4) Direktive 2016/343 ne določa podrobnih pravil in pogojev, ki bi po potrebi urejali možnost sodnih organov, da pri izrekanju sankcij upoštevajo sodelovanje obdolžencev, tako da ta podrobna pravila in ti pogoji izhajajo izključno iz nacionalnega prava.

36 Iz tega izhaja, da člen 7(4) Direktive 2016/343 ne ureja vprašanja, ali za odobritev sporazuma o naložitvi dogovorjene kazni lahko velja zahteva po soglasju, kot je ta iz postopka v glavni stvari.

37 Kar zadeva določbe Listine, na katere se sklicuje predložitveno sodišče, je treba navesti, da se Listina v postopku v glavni stvari ne uporablja.

38 V skladu s členom 51(1) Listine se namreč njene določbe uporabljajo za države članice samo, ko izvajajo pravo Unije. V skladu z odstavkom 2 tega člena Listina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije niti „ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije in ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v Pogodbah“. Tako mora Sodišče ob upoštevanju Listine pravo Unije razlagati v mejah pristojnosti, ki so nanjo prenesene (sodba z dne 10. julija 2014, Julián Hernández in drugi, C-198/13, EU:C:2014:2055, točka 32 in navedena sodna praksa).

39 Kot izhaja iz pojasnil v zvezi s členom 51 Listine, ki jih je treba v skladu s členom 52(7) te listine ustrezno upoštevati, pojem „izvajanje“, določen v tem členu 51, potrjuje sodno prakso Sodišča glede uporabe temeljnih pravic Unije kot splošnih načel prava Unije, ki je bila oblikovana pred začetkom veljavnosti Listine, v skladu s katero je obveznost spoštovanja temeljnih pravic, zagotovljenih v pravnem redu Unije, državam članicam naložena le, kadar delujejo na področju uporabe prava Unije (sodba z dne 10. julija 2014, Julián Hernández in drugi, C-198/13, EU:C:2014:2055, točka 33 in navedena sodna praksa).

40 V zvezi s tem je treba spomniti, da pojem „izvajanje prava Unije“ v smislu člena 51 Listine predpostavlja obstoj povezave med aktom prava Unije in zadevnim nacionalnim ukrepom, ki presega zgolj sorodnost urejanih materij ali posreden vpliv ene materije na drugo (sodba z dne 10. julija 2014, Julián Hernández in drugi, C-198/13, EU:C:2014:2055, točka 34 in navedena sodna praksa).

41 Sodišče je med drugim sklenilo, da se temeljne pravice Unije ne uporabijo v razmerju do nacionalne zakonodaje, ker z določbami Unije z zadevnega področja državam članicam niso naložene nikakršne posebne obveznosti glede spornega položaja iz postopka v glavni stvari (sodba z dne 10. julija 2014, Julián Hernández in drugi, C-198/13, EU:C:2014:2055, točka 35 in navedena sodna praksa).

42 V obravnavanem primeru, kot izhaja iz točke 34 tega sklepa, s pravom Unije državam članicam ni naložena nobena obveznost, da sodnim organom dovolijo, da pri izrekanju sankcij upoštevajo sodelovanje osumljencev in obdolžencev, med drugim s sklenitvijo sporazuma z državnim tožilcem, v katerem oseba prizna krivdo v zameno za znižano kazen.

43 Zato ni mogoče šteti, da se z zahtevo po soglasju, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki velja za odobritev sporazuma o naložitvi dogovorjene kazni, izvaja pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine.

44 Glede načela učinkovitosti zadostuje ugotoviti, kot izhaja iz točke 34 tega sklepa, da se s pravom Unije obdolžencu ne podeljuje pravica, da z državnim tožilcem v zameno za znižano kazen sklene sporazum, kot je ta iz postopka v glavni stvari. Torej se načelo učinkovitosti ne uporablja za zahtevo po soglasju, kot je ta iz postopka v glavni stvari, s katero je pogojena odobritev takega sporazuma.

45 V teh okoliščinah je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7(4) Direktive 2016/343 razlagati tako, da ne ureja vprašanja, ali je odobritev, ki jo da sodišče glede sporazuma o naložitvi dogovorjene kazni, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki je sklenjen med osebo, obdolženo domnevnega sodelovanja v hudodelski združbi, in državnim tožilcem, lahko pogojena s tem, da druge osebe, obdolžene sodelovanja v tej hudodelski združbi, privolijo v sklenitev tega sporazuma.

## Stroški

46 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) sklenilo:

**Člen 7(4) Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku je treba razlagati tako, da ne ureja vprašanja, ali je odobritev, ki jo da sodišče glede sporazuma o naložitvi dogovorjene kazni, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki je sklenjen med osebo, obdolženo domnevnega sodelovanja v hudodelski združbi, in državnim tožilcem, lahko pogojena s tem, da druge osebe, obdolžene sodelovanja v tej hudodelski združbi, privolijo v sklenitev tega sporazuma.**

Podpisi